

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, старшого наукового співробітника Ковальської Віти Володимирівни – на дисертацію Остапенко Інни Олегівни «Адміністративно-правовий статус начальника військового гарнізону в Україні», поданого на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Начальник військового гарнізону наділений широким колом повноважень щодо охорони та оборони важливих військових об'єктів гарнізону, тобто від належного виконання обов'язків начальником гарнізону значною мірою залежить територіальна цілісність і недоторканість України в цілому. У зв'язку з поширенням проявів тероризму на території нашої держави, діяльністю незаконних збройних формувань на Сході країни питання підвищення ефективності діяльності начальника військового гарнізону набувають особливого значення.

Крім того, після прийняття у грудні 2014 року Верховною Радою України рішення про відмову нашої країни від здійснення політики позаблоковості, яка виявилась неефективною у контексті забезпечення держави від зовнішнього тиску та агресії, відновлено політичний курс на інтеграцію до євроатлантичного безпекового простору. На шляху інтеграції України необхідно привести національне законодавство до міжнародних стандартів. Розвиток та подальше поглиблення відносин особливого партнерства України з НАТО та Європейським союзом потребує здійснення ряду реформ у всіх сферах суспільного життя, у тому числі у сфері військової політики. Вирішення цих завдань потребує, у першу чергу, значних змін у діяльності первинної ланки військово-адміністративного поділу України – її військового гарнізону, та удосконалення адміністративно-правових засад діяльності начальника військового гарнізону.

Отже, можна впевнено стверджувати, що дисертація Остапенко Інни Олегівни є своєчасною та актуальною, а також важливою для адміністративної науки, оскільки являє собою детальний і всебічний аналіз адміністративно-правового статусу начальника військового гарнізону в Україні.

Про актуальність обраної теми свідчить те, що дисертаційне дослідження виконано відповідно до Закону України від 18 березня 2004 року № 1629-IV «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», Указу Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020», положень Державної комплексної програми реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 року, затвердженої Указом Президента України від 2 вересня 2013 року № 479 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2013 року «Про державну комплексну програму реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 року», Річної національної програми під егідою Комісії Україна-НАТО, затвердженої Указом Президента України № 547/2016 від 7 грудня 2016 року, та відповідає Пріоритетним напрямкам наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на період 2016-2019 років, схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 23 лютого 2016 року (протокол № 2), комплексним науково-дослідним темам Харківського національного університету внутрішніх справ: «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (номер державної реєстрації 0113U008197), «Законотворча та законодавча діяльність в Україні» (номер державної реєстрації 0113U008189).

Мета дисертаційного дослідження полягала в тому, щоб на основі комплексного аналізу наукових положень адміністративного права та врахування результатів практичної діяльності військових формувань гарнізону визначити адміністративно-правовий статус начальника

військового гарнізону, а також сформулювати науково обґрунтовані рекомендації та пропозиції щодо удосконалення його діяльності. Сформульовані відповідно до мети завдання дозволили дисертанту визначити та запропонувати напрями удосконалення адміністративно-правового статусу начальника військового гарнізону в Україні.

Об'єкт і предмет дослідження сформульовані вдало та відповідають вимогам МОН України.

Наукові положення та висновки, що викладені у роботі, мають високий рівень обґрунтованості, про що свідчить застосування оптимальних і сучасних методів і прийомів наукового пізнання, серед яких: історично-правовий, діалектичний, метод наукових абстракцій, логіко-семантичний, індуктивний, групування, класифікації, системно-функціональний, системно-структурний, компаративний, статистичний, структурно-логічний, порівняльно-правовий і формально-юридичний методи. Поєднання цих методів і прийомів дозволило дисертанту ґрунтовно дослідити теоретичні та практичні аспекти, пов'язані з виконанням службових обов'язків начальником військового гарнізону.

Про обґрунтованість та достовірність дисертаційного дослідження свідчить також використання автором достатньої кількості теоретичного та емпіричного матеріалу, який склали наукові праці вітчизняних та зарубіжних фахівців у галузі загальної теорії держави та права, адміністративного права та інших галузевих правових наук. Висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України та законів України, галузевих нормативно-правових актах Міністерства оборони України та інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства. Дисертант звертався також до законодавства окремих країн НАТО (США, Федеративна Республіка Німеччина, Франція), досвід яких, зважаючи на предмет дослідження, може бути використано в Україні. Інформаційну базу дослідження склали також матеріали Міністерства оборони України, засобів масової інформації з питань правового регулювання військової сфери, а

також інформація та особистий досвід, набуті дисертантом за час роботи у військовому гарнізоні.

Структура дисертації є чіткою та логічною. Текст роботи викладений послідовно щодо розгляду загальних питань характеристики адміністративно-правового статусу начальника військового гарнізону (розділ 1), встановлення його змісту та особливостей (розділ 2), а також напрямів удосконалення адміністративно-правових засад діяльності начальника військового гарнізону в Україні (розділ 3).

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу та дозволяє стверджувати про високий науковий і практичний рівень дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що у вітчизняній науці адміністративного права проведено комплексне дослідження адміністративно-правового статусу начальника військового гарнізону. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку наукових положень та висновків, які у сукупності можуть значно розширити та поглибити знання з ряду актуальних проблем реалізації адміністративно-правового статусу начальника військового гарнізону.

На підставі комплексного аналізу дисертантом вперше визначено поняття адміністративно-правового статусу начальника військового гарнізону як врегульоване нормами права його становище як посадової особи в системі військової служби, що визначає роль, місце і значення начальника військового гарнізону в суспільних відносинах, які виникають під час здійснення управлінської діяльності в гарнізоні, та включає права, обов'язки, гарантії, правообмеження і відповідальність. Правильно побудований план дисертації дозволив Остапенко І. О. досить повно та всебічно дослідити елементи адміністративно-правового статусу начальника військового гарнізону.

Особливої увагу заслуговує аргументація автора щодо включення до складу військового гарнізону правоохоронного органу з військовим статусом

– Військової поліції – для удосконалення організації забезпечення правопорядку і законності у Збройних Силах України, правоохоронних органах спеціального призначення та інших військових формуваннях у межах гарнізону.

Позитивної оцінки заслуговують пропозиції дисертанта щодо внесення змін і доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення України та Закону України «Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України» з питань визначення нових пріоритетних напрямів діяльності начальника військового гарнізону в умовах інтеграції до євроатлантичного безпекового простору, зокрема: а) право складати та направляти до суду протоколи про військові адміністративні правопорушення у разі наявності відповідних підстав у розрізі статей глави 13-Б Кодексу України про адміністративні правопорушення; б) удосконалення системи управління адміністративно-правовими структурами гарнізону; в) ліквідація наслідків вибухів і пожеж на військових складах, а також бойових дій в районах проведення антитерористичної операції; г) запровадження спільної підготовки адміністративно-правовими структурами військового гарнізону та забезпечення їх взаємосумісності при виконанні завдань у межах гарнізону; д) підвищення ефективності функціонування системи підготовки (перепідготовки) і кваліфікації військових фахівців гарнізону; е) співробітництво з державами - членами НАТО з питань вироблення способів протидії проявам гібридної війни.

Автором удосконалено наукове розуміння сутності прав та обов'язків начальника військового гарнізону, які виступають основою його адміністративної правосуб'єктності та визначаються змістом управлінської діяльності такого начальника.

Обґрунтованим є запропонований дисертантом порядок прийняття адміністративно-правових актів начальника військового гарнізону, що складається з таких стадій, як встановлення необхідності видання акта,

підготовка та погодження проекту акта, прийняття, реєстрація, доведення акта до адресатів, контроль за виконанням акта.

Наукову цінність має запропонований автором новий алгоритм роботи начальника військового гарнізону з питань планування загальногарнізонних заходів за участю військ, що включає перелік послідовних дій начальника військового гарнізону, які дають змогу спланувати проведення відповідного заходу таким чином, щоб досягти кращого результату його виконання, а саме: 1) отримання завдання; 2) осмислення завдання начальником військового гарнізону та вироблення управлінських рішень; 3) постановка завдань з організації підпорядкованих військових осіб; 4) аналіз та оцінювання заходу; 5) підготовка управлінського рішення та поточний контроль за його виконанням; 6) рішення начальника військового гарнізону про проведення заходу.

Також у дисертаційній роботі містяться й інші наукові корисні та цікаві положення, які заслуговують на увагу.

З позитивного боку варто відмітити практичну цінність результатів дисертаційного дослідження Остапенко І. О., які можуть бути використані у науково-дослідній сфері, правотворчості, правозастосовній діяльності, навчальному процесі, а також правовиховній сфері. Практичне значення результатів роботи автора також підтверджують акти впровадження в наукову діяльність Кримінологічної асоціації України, у навчальний процес Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» і Науково-дослідного інституту публічного права, а також довідка впровадження результатів дисертаційного дослідження у практичну діяльність начальника Вінницького гарнізону.

Проте, незважаючи на низку позитивних моментів, які мають місце в дисертаційному дослідженні, та його високу загальну оцінку слід зауважити, що робота містить ряд дискусійних положень та висновків, а деякі з них потребують додаткового уточнення.

1. У дисертаційному дослідженні на сторінці 22 дисертант відмічає, що у роботі удосконалено алгоритм роботи начальника військового гарнізону з питань планування загальногарнізонних заходів за участю військ. Можливо дисертанту, як досліднику і працівнику військового гарнізону, слід було запропонувати проект свого типового документу, або відповідні зміни та доповнення до нормативно-правових актів чинного законодавства для закріплення такого алгоритму.

2. Погоджуючись з розглядом особливостей притягнення начальника військового гарнізону до юридичної відповідальності, вважаю, що їх характеристика здійснена фрагментарно, оскільки дисертант не аналізує положення про застосування санкцій, передбачених за порушення начальником військового гарнізону вимог чинного законодавства.

3. У дисертаційному дослідженні автору слід було звернутися до судової практики з досліджуваної теми, що значно покращило б емпіричну базу роботи.

4. У підрозділі 3.2 наводиться значний об'єм нормативного матеріалу, проте у багатьох випадках зміст нормативно-правових актів не аналізуються.

Однак, вищенаведені зауваження мають виключно рекомендаційний характер і жодним чином не знижують достатньо високе теоретичне та практичне значення дисертаційного дослідження Остапенко І. О. та загальну позитивну оцінку її дисертації.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено у семи наукових статтях, шість з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України і одна – у науковому періодичному виданні іншої держави, п'яти тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях та одній доповіді на засіданні круглого столу.

На основі аналізу змісту дисертації та автореферату можна стверджувати про абсолютну ідентичність змісту автореферату й основних тез дисертаційного дослідження. Основні висновки та положення роботи сформульовані автором особисто, на основі власних досліджень та

практичного досвіду роботи.

Матеріал дослідження викладено комплексно, логічно правильно та послідовно, що дозволило здобувачу розкрити зміст обраної теми дослідження та у повному обсязі вирішити поставлені завдання.

З вищевикладеного можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Остапенко Інни Олегівни «Адміністративно-правовий статус начальника військового гарнізону в Україні» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є актуальною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані висновки, які вирішують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права. Дисертаційна робота відповідає вимогам пп. 9 та 11 постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 року № 567, а її автор – Остапенко Інна Олегівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач відділу
проблем публічного права
Науково-дослідного інституту
публічного права

 В.В. Ковальська

Лідия Ковальської В.В. засвідчую

Нагальник ВК ІДІПП

 І.О. Любенко